

Humor bèl·lic

Virginia Woolf es preguntava què hauria escrit Jane Austen si, en comptes de dur una vida situada dins els límits de la domesticitat més anodina, hagués pogut desenvolupar el seu talent després de conèixer totes les cares de l'experiència humana que es poden trobar en un esdeveniment tan intens com una guerra. No ho sabrem mai. En canvi podem gaudir dels magnífics contes bèl·lics que va escriure Ambrose Bierce després de participar en la Guerra de Secessió dels Estats Units.

Potser algun lector coneix Bierce com a autor del *Diccionari del diable*, un tractat de cinisme que acaba resultant de tot excepte cínica. Laertes acaba de publicar *Cuentos de soldados y de civiles*, que recull una trentena de relats, entre realistes i fantàstics, que revelen tot de detalls humans d'un conflicte que ens sol arribar en forma de tòpics de tercera mà. Ambrose Bierce, en canvi, es basa en les seves vivències, i aconsegueix fer-nos veure el conflicte d'una manera nova –i, segurament, ajustada als fets.

El conte més impressionant del recull, *Chikamauga*, mostra la guerra a través dels ulls d'un infant. Es pot entendre com un precedent de *La vida és bella*, aquell film sobre l'Holocaust que provoca somriures i llàgrimes en la mateixa escena –un efecte semblant al que provoca el nen de *Chikamauga* quan, armat amb una espasa de fusta, s'enfila sobre un soldat agonitzant per jugar-hi.

No és casual que Emili Olcina, el traductor i prologuista de *Cuentos de soldados y civiles*, sigui una autoritat en matèria de literatura fantàstica, i sobretot d'humor negre (tota la vida li estaré agraït per haver-me fet descobrir la narrativa de Saki). Alguns personatges de Bierce podrien formar part d'una antologia del gènere: Parker Adderson, que fa broma poc abans de ser executat; el doctor William Manchester, que pretén curar el director del manicomi de Bloomingdale; Harker Brayton, que mor de terror davant una serp dissecada. Ambrose Bierce excel·leix sobretot en les últimes línies dels contes, on les paradoxes del destí sorprenden el lector de manera convincent. Sembla que ens vulgui dir que on s'acumula més humor negre, més somriures tristos, més malenconia encomanadissa, és en les ironies amb què ens sorprèn la realitat –en la pau o en la guerra, tant és.

Tot el cabal del temps

Maria Barbal publica «La pressa del temps», 27 relats protagonitzats per tot de personatges marcats pel seu passat

XAVIER CORTADELLAS xcortadellas@presencia.cat

Senten enyorança els personatges protagonistes dels diferents contes de *La pressa del temps*. I en senten perquè tenen passat, fins i tot en senten quan han perdut la memòria, com la mare de noranta anys de *Tornar a la terra*, i, si és el cas i l'atzar ho porta –encara que l'atzar sigui «com trepitjar una estora sense veure-la» com diu el narrador de *L'àngel morè* –, proven de recuperar una vella amistat com fa Irene a *Fets consumats*, retroben una primera xicota com Dani a *Fórmules per viure millor*, o tornen al poble d'on se'n van anar com l'escriptor de *Gestos útils* o com en Josep d'*El pare pròdig*. El *senyor Josep*, com li diu irònicament la gent del poble. Calla, juga a cartes i se sap observat i criticat i no preguntat, mentre reflexiona i mira. Fa un *patchwork* de records del seu passat, s'enamora vagament de Teresa, la seva cunyada, entén que històries i vides es repeteixen quan ella ve a dir-li que el seu fill petit se n'ha anat. Tal com va fer ell molts anys abans. El seu pare baixava a esperar-lo cada dia al canyar. Anys i anys, esperant-lo. I, potser, el lector ara esperaria que fos Jaume qui hi baixés cada dia a esperar el seu fill petit. I, potser, també esperaria que Teresa i Josep s'abracessin i es besessin i trenquessin frustracions i cadenes. Però el temps i tot el que ha passat, amb tot el que

«LA PRESSA DEL TEMPS»

Autor: MARIA BARBAL
Editorial: COLUMNA
Pàgines: 206 / Preu: 18 €

Recull de contes on l'autora explica relacions de parelles, amors paternofiliars, infidelitats i decepcions vitals.

MARIA BARBAL

(Trempl, 1949) es va donar a conèixer amb *Pedra de tartera* (premis Joaquim Ruyra 1984 i Joan Crexells 1985). Altres novel·les són *Escrivia cartes al cel* (1996), *Carrer Bolívia* (1999), *Bella edat* (2003) i *Emma* (2008).

NOVETATS EDITORIALS

«EL CEL ÉS BLANC I BLAU»

Autor: DIVERSOS
Editorial: ARA LLIBRES
Pàgines: 184 / Preu: 18 €

La família de Dani Jarque, els amics, els companys d'equip, els rivals al camp. el recorden a través de les seves vivències: un gran futbolista i una persona immensa. Amb aquestes 21 històries del 21 es ret homenatge a un jugador del RCD Espanyol que va lluir el braçlet de capità amb l'orgull que només pot sentir algú que ha estimat intensament els colors del club.

«RIDÍCULAMENT CORRECTE»

Autor: ANTHONY BROWNE
Traducció: IMMA FALCÓ
Editorial: LA CAMPANA
Pàgines: 176 / Preu: 15 €

La intenció inicial de la correcció política era bona, lluitar contra la discriminació de les minories, però s'ha acabat convertint en un prejudici, en un tic ridícul del llenguatge, en una mena de doctrina que ho infecta tot: l'ensenyament, la sanitat, la vida política, els mitjans de comunicació...

Maria Barbal va dedicar les seves primeres novel·les al seu Pallars natal. Més tard incorpora trames més urbanes al seu relat. És autora de diverses novel·les i reculls de narracions. / QUIM PUIG

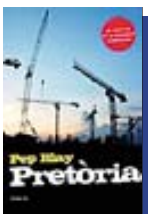
més que cortesia. Insinuació amable. Feia dotze anys que Maria Barbal no publicava un llibre de relats. No costa gaire recomanar-lo. I això, tot i alguns finals massa explícits, massa rodons pel meu gust, massa poc el·líptics quan Barbal escriu amb paraules, però també amb silencis. Llegeixin *El regal d'aniversari*, un dels més delicats, dels més emotius, dels més rodoresians si

«El temps passat pesa sempre molt més a la narrativa de Barbal, tant que el futur sembla un temps de regal»

han fet o amb tot el que han deixat de fer, pesa sempre molt més a la narrativa de Barbal, pesa tant que sembla que no hi hagi escapatòria per a cap dels protagonistes d'aquests relats, pesa tant que sembla que el futur sigui només un temps de regal, un espai on deixar les últimes engrunes del passat. Com a molt, doncs, en els relats més positius de *La pressa del temps*, algun dels personatges tindrà la satisfacció d'haver fet el que havia de fer, encara que sigui tard, encara que no porti a res, potser perquè no ho ha fet prou bé, com és el cas de Dani, o, potser, perquè ja no espera res, com és el cas de l'antic aprenent de sabater d'*El premi*, un dels millors relats. Profeta a la seva terra, Olga aparentment ha triomfat, malgrat el seu divorci i malgrat al-

guns altres fracassos. El consistori li envia una carta on li expliquen que posaran una placa amb el seu nom en un dels carrers. Va a la inauguració acompanyada del seu pare, que ja és molt vell. Retroba algunes velles amigues, no veu, però aquell antic aprenent. Acabats els actes, pare i filla tornen a casa xino-xano. «Cada pas era un adéu, tot quedava enrere. La infantesa, la joventut, els dies llargs, les nits breus. Havia estat afortunada, ho era, però, sense saber com, un somni havia anat per terra. Al cap de poc, la fosca s'hauria endut l'última claror i, a la seva esquena, un temps hauria tancat la porta.» Llavors, apareix aquell antic aprenent de sabater i diu el mateix que li deia quan era petita, una floreta que no és desig, però que és també

no fos per la inversemblança amb què ell i ella s'enganyen. Acabo amb *Lionesa de trufa*, que és també una novel·la amb potència on fets i pretextos embosquen eficaçment la fascinació del passat. De gran, Diana va coixa com hi anava Armada de *Mirall trencat*. Però Armada només va ser un plat de segona, un plat que es va acabar aviat. Diferent de l'esplendor de la joventut de Diana, centre de Marc i de Jordi i, també, de Bel. I, això no obstant, tot ha passat, com sent també que tot ha passat Armada o la narradora de *Tereseta-que-baixava-les escales* de Salvador Espriu. Un altre conte que és també una novel·la en potència. Perquè el temps se'n va i se'n va de pressa.

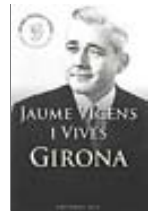

«PRETÒRIA»

Autor: PEP BLAY
Editorial: ARA LLIBRES
Pàgines: 232 / Preu: 16,95 €

Catalunya està en perill. El president encarrega una missió delicada a la millor agent secret del país, una melòmana

enganxada a l'ipod que, per aconseguir els seus objectius, s'inspira en les tàctiques futbolístiques de Pep Guardiola. Inesperadament, però, les pistes la duen a la ciutat perifèrica de Santa Pretòria, on s'està gestant una complexa trama de corrupció urbanística.

«GIRONA»

Autor: JAUME VICENS VIVES
Editorial: BASE
Pàgines: 248 / Preu: 16,90 €

Aquest llibre aplega els escrits que l' eminent historiador Jaume Vicens i Vives va publicar sobre aspectes

relacionats amb Girona i les comarques gironines. Apareix amb motiu del centenari del naixement del seu autor i el cinquantenari de la seva mort. Constitueix un testimoni de primer ordre de l'estima que Vicens va sentir sempre per la seva ciutat natal.

«LA PISTA DE SORRA»

Autor: ANDREA CAMILLERI
Traducció: PAU VIDAL
Editorial: EDICIONS 62
Pàgines: 224 / Preu: 14,50 €

Al comissari Montalbano li passa una cosa ben estranya: tothora li vénen al cap refranys

relacionats amb cavalls. És culpa del cas que té entre mans o més aviat es deu a la vetllada passada en companyia de la Rachele? En un mateix dia el comissari s'ha topat amb el cadàver d'un cavall a la platja i s'ha assabentat del misteriós robatori d'uns cavalls en unes quadres.